

พิพิธภัณฑ วังสวนผักกาด

ศาสตราจารย์ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล

ข้าพเจ้าคุ้นเคยกับพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต และหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ บริพัตร มาตั้งแต่ข้าพเจ้ายังอยู่ในเยาว์วัย และทั้งสองท่านก็ได้มีความปรานีแก่ข้าพเจ้าตลอดมา ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงรู้สึกยินดีที่จะได้เขียนบทความเพื่อร่วมตีพิมพ์ในงานฉลองอายุ

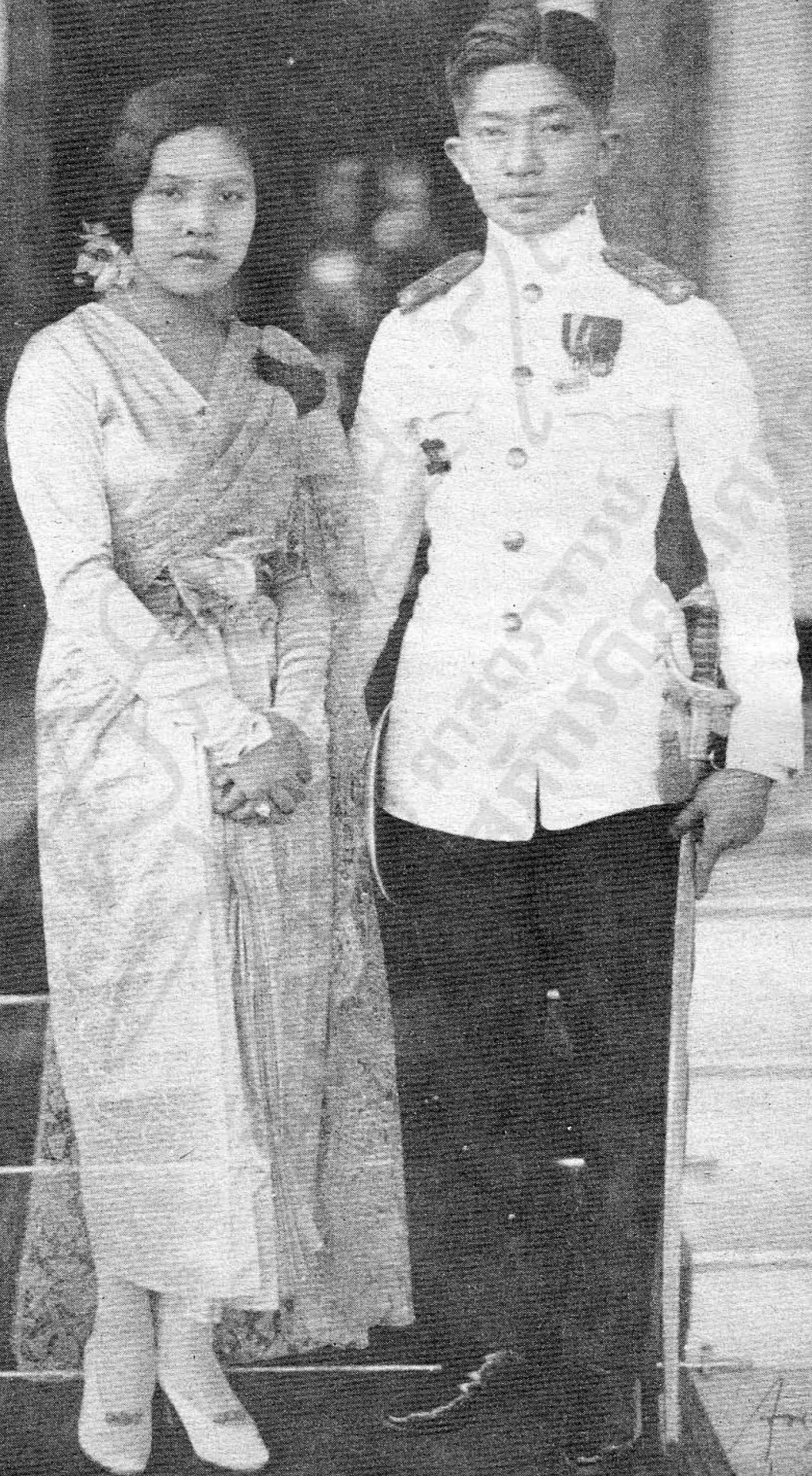
ของหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ กรมพระฯ รอบในครั้งนี้ ณ ที่นี้ข้าพเจ้าจะขอเขียนเรื่องราวเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑวังสวนผักกาด ซึ่งข้าพเจ้ารู้จักดีพอใช้

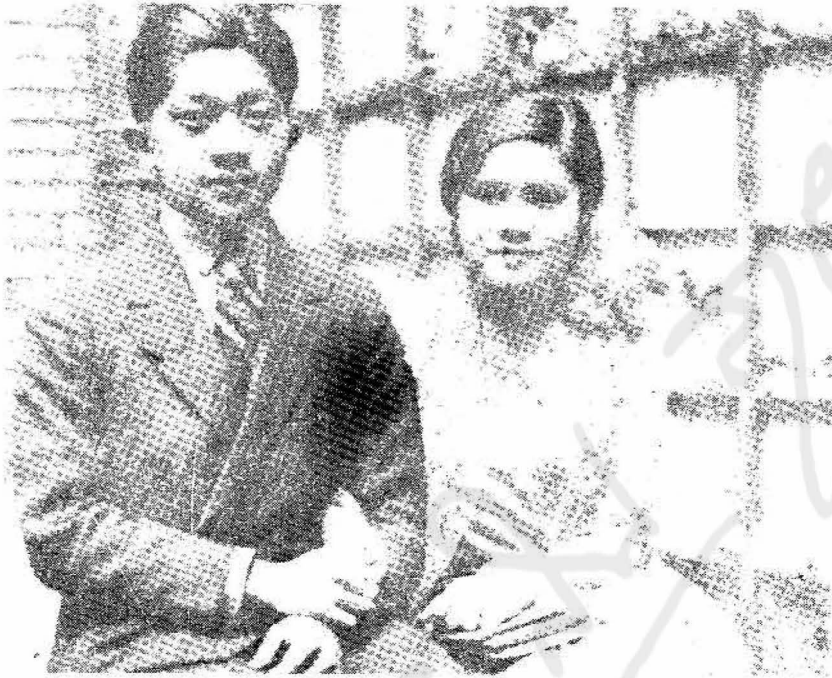
ถ่ายที่วังสวนกุหลาบ ภายหลังพิธีพระราชทานเสกสมรสที่พระที่นั่งอัมพร ในวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓

พิพิธภัณฑวังสวนผักกาด
ถนนศรีอยุธยา
กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การเผยแพร่ : เพื่อการศึกษาเท่านั้น
For Educational Purpose Only

ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์ เทวกุล กับ พระองค์เจ้าจุมภฏพงษ์บริพัตร กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต ขณะยังเป็นคู่หมั้น ถ่ายที่สถานทูตไทยในกรุงปารีส พ.ศ. ๒๔๗๒

พันธุ์ทิพย์ฟังถึงเรื่องการซื้อพระพุทธรูป
องค์นี้ หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ก็มีได้
ป็นว่าจะ ไรมาถนัด

ต่อมาเสด็จในกรมฯได้โปรดให้
รื้อตำหนักไทยของพระบิดาคือสมเด็จพระ
เจ้าฟ้าฯกรมพระนครสวรรค์วรพินิต
มาปลูกไว้ที่วังสวนผักกาด และทรง
เริ่มตกแต่งตำหนักเหล่านั้นด้วยโบราณ
วัตถุไทยที่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร
สวรรค์ฯ ได้เคยทรงรวบรวมไว้แต่ก่อน
รวมทั้งที่ทรงซื้อหามาเพิ่มเติมก็มีบ้าง
ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นตอนนี่เองที่หม่อม
ราชวงศ์พันธุ์ทิพย์เริ่มสนใจในโบราณ
วัตถุอย่างแท้จริง หม่อมราชวงศ์พันธุ์
ทิพย์เป็นผู้ที่ชอบการเดินทางท่องเที่ยว
ไปตามที่ต่าง ๆ รวมทั้งป่าเขาอยู่แล้ว
เหตุนี้จึงได้ออกเดินทางไปสำรวจตาม
โบราณสถานต่าง ๆ หลายแห่ง และ
ความสนใจในโบราณวัตถุสถานหรือ
วิชาโบราณคดีก็ยิ่งมากขึ้นทุกที หม่อม
ราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ยอมรับว่าตนเองไม่มี
ความรู้ในวิชาโบราณคดี แต่ใช้สายตา
ของตนเองเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา
โบราณวัตถุ ข้อนี้ก็จำต้องยอมรับว่า

ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่าขณะเมื่อ
ข้าพเจ้ายังเป็นนักศึกษาวิชาโบราณคดี
อยู่ในประเทศอังกฤษราว ๑๖ ปีมาแล้ว
ครั้งหนึ่งกรมหมื่นนครสวรรค์ฯ และ
หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ได้เสด็จและมา
ยังประเทศอังกฤษ ข้าพเจ้าจึงได้ไปรับ
ใช้และรับเลี้ยงท่านด้วย วันหนึ่งเสด็จ
ในกรมฯ มีรับสั่งชวนข้าพเจ้าให้ไป
ช่วยเลือกซื้อพระพุทธรูปอินเดียใน
ศิลปะคันธารราช ณ ร้านสปิงส์ (Spinks)
อันเป็นร้านค้าของเก่าที่มีชื่อเสียงที่สุด
ร้านหนึ่งในกรุงลอนดอน แต่ครั้นห้าม
มิให้ชวนหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ไป
ด้วย เพราะขณะนั้นหม่อมราชวงศ์พันธุ์
ทิพย์ยังมีผู้สนใจในโบราณวัตถุนัก
เสด็จในกรมฯทรงเกรงว่าถ้าไปด้วย
ก็คงจะแนะนำให้ซื้อพระพุทธรูปคันธารราช
ที่ไม่สู้ดีแต่ราคาถูกเป็นแน่ เราจึงไป
กันเพียง ๒ คน และข้าพเจ้าได้ทูลแนะ
ให้เสด็จในกรมฯทรงซื้อพระพุทธรูป
คันธารราชองค์งาม ซึ่งจำได้ว่าราคา

ขณะนั้นดูเหมือนจะประมาณ ๑๐๐
ปอนด์ พระพุทธรูปองค์นี้ปัจจุบันก็ยัง
คงเป็นโบราณวัตถุชิ้นเอกชิ้นหนึ่งใน
พิพิธภัณฑสถานวังสวนผักกาด ประหลาดที่
ว่าเมื่อเรากลับมาเล่าให้หม่อมราชวงศ์

ม.จ.สุภัทรวดีศ ดิศกุล (คนที่ ๒ จากขวามือ) ถ่ายภาพร่วมกับ ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์ บริพัตร (คนที่ ๓
จากขวามือ) ที่พิพิธภัณฑสถานวังสวนผักกาด

ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์, เสด็จ, ม.จ.มารศรี ถ่ายที่ชาว
กับพ่อพ่อ สุนัขที่รักของครอบครัว พ.ศ.
๒๔๘๐

สายตาของหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์นั้นดี
พอใช้ทีเดียว เทวรูปพระอุมาในศิลปะ
ลพบุรีอยู่ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ และมี
อยู่เพียงองค์เดียวในประเทศไทย หม่อม

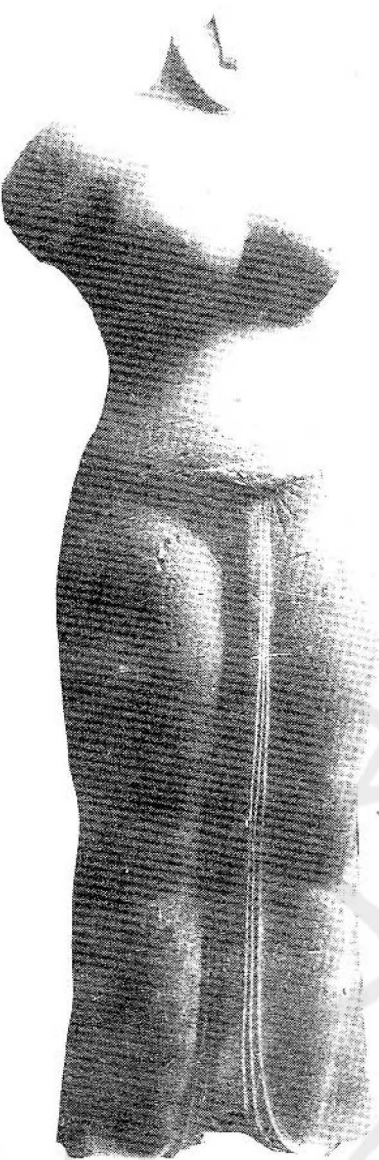
เสด็จ กับพุกสุนัขตัวโปรด

ราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ก็ได้ใช้สายตาเช่นนี้
เมื่อเดินทางท่องเที่ยวไปในอำเภอรัฐ
ประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี

ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่าเมื่อแรกได้มา
นั้น ทั้งเสด็จในกรมฯและหม่อมราชวงศ์
พันธุ์ทิพย์ ให้ฟังประติมากรรมรูปนี้ไว้
โคนต้นไม้ใกล้ตำหนัก ต่อเมื่อคุณหลวง
บริบาลบุรีภัณฑ์และข้าพเจ้ามาทูลว่า
เป็นของเก่ามาก จึงได้โปรดให้เลื่อน
ขึ้นไปไว้บนตำหนักไทย เรายังเคยล้อ
กันว่าถ้ามีใครมาบอกว่าดียิ่งกว่านี้ขึ้น
ไปอีก คงอาจเอาไปเก็บไว้ในตู้เซฟ

ปัจจุบันเทวรูปพระอุมาองค์นี้
ก็เป็นโบราณวัตถุชิ้นเอกที่สุดชิ้นหนึ่ง
ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและใน
ประเทศไทย ทางพิพิธภัณฑสถานแห่ง
ชาติ พระนคร ได้เคยยืมมาจัดตั้งแสดง
ในการจัดแสดงโบราณศิลปวัตถุชิ้นเอก
ของพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคล เมื่อไม่นาน
มานี้

เมื่อกกล่าวถึงการเสด็จไปชม
โบราณวัตถุสถานของเสด็จในกรมฯ
และหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์แล้ว ข้าพ
เจ้าก็ขอกกล่าวถึงการเสด็จครั้งหนึ่งซึ่ง
ข้าพเจ้าได้ตามเสด็จและยังซาบซึ้งอยู่

(จากซ้าย) ม.จ.อรชุนชิษณุ สวัสดิวัตน์, ม.จ.สนิท รังสิต, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธทรงศ
วิจิตร, เสด็จ, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระบรมราชินี, พระองค์เจ้าวรานนท์
ธวัช, ม.จ.การวิก จักรพันธ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพิชิตสุขสมบัติ, ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์
บริพัตร, หม่อมเจ้าอุทัยเฉลิมลาภ วุฒิชัย, และครูสกีชาวสวิส ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕

เทวรูปพระอุมา โบราณวัตถุชิ้นเอกของวังสวน
ผักกาด

จนปัจจุบันนี้ คือการเสด็จไปทอดพระ
เนตรโบราณวัตถุสถานในประเทศ
กัมพูชา เมื่อเราไปพักที่เมืองเสียมราฐ
ในฐานะเป็นราชอาคันตุกะของสมเด็จพระ
เจ้าอินโรดมสีหนุในขณะนั้น เราได้
ออกไปชมโบราณสถานกันทั้งตอนเช้า
และตอนบ่าย ซึ่งความจริงตอนบ่ายนั้น
เป็นเวลาอนกกลางวันของชาวเขมรทั้ง

หมด เรบอกกับเขาว่า **กลุ่มเราไม่มีการ
นอนกลางวัน** ("pas de siesta") พวก
เขมรที่เป็นผู้นำทางก็ต้องตามใจ หม่อม
เจ้าเสมอภาค โสณกุล ที่ตามเสด็จไป
ด้วย ถึงทรงสังเกตเห็นว่าชายเขมรอายุ
กลางคนที่เป็นมักคุเทศก์นำเรานั้น ต้อง
แอบเต็ดไปไม้มายี่ดม คงจะเป็นเพราะ
แก่เขยนอนกลางวันทุกวันนั่นเอง คราว
นั้นเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าไปยังประเทศ
กัมพูชา ข้าพเจ้าจึงรู้สึกสนุกสนานกับ
ปราสาทหินของเขมรมิ่่นัก จนคนขับรถ
ของเสด็จในกรมฯเองต้องกล่าวว่
นำเบื่อ เขาก็ห็น เย็นก็ห็น

อย่างไรก็ดี ทั้งเสด็จในกรมฯ
และหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ก็ได้
ทอดอຍเบื่อหน่ายเลย เราต่างออกไปชม
โบราณสถานขอมกันทั้งเช้าและบ่าย
ตลอดเวลาที่อยู่เมืองเสียมราฐ หม่อม
ราชวงศ์พันธุ์ทิพย์เองสนใจมากใน
วิวัฒนาการของศิลปะขอม เพื่อจะทราบ

ว่าจะไรมาก่อนอะไรมาหลัง การตาม
เสด็จอีกครั้งที่ข้าพเจ้าขึ้นชมมวก
ก็คือการตามเสด็จไปยังปราสาทหิน
พิมาย ปราสาทเมืองต่ำ พนมรุ้ง ตลอด
จนปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาท
อีกหลายแห่งในจังหวัดสุรินทร์ มีนาย
บวสเซอร์ลีเย่ (Boisselier) ผู้เชี่ยวชาญ
วิชาโบราณคดีชาวฝรั่งเศสตามเสด็จ
ไปด้วย

เมื่อเสด็จในกรมฯและหม่อม
ราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ ได้จัดตกแต่งตำหนัก
ไทยเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าได้มีโอกาส
เดินทางไปยังประเทศญี่ปุ่น และได้ไป
ชมพิพิธภัณฑ์เนซุ (Nezu) เข้า พิพิธภัณฑ์
แห่งนี้เดิมเป็นของนายเนซุผู้เป็น
ราชาแห่งการรถไฟของญี่ปุ่น เมื่อเจ้า
ของวาชนมมีแล้วได้ทำพิพิธภัณฑ์
พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ให้แก่รัฐ และยังคง
เป็นพิพิธภัณฑ์เล็ก ๆ ที่สำคัญอยู่นอก
กรุงโตเกียวเล็กน้อย มีผู้ไปชมมากจน

กระทั่งปัจจุบันนี้ เมื่อข้าพเจ้าได้เห็น
เข้าก็นึกถึงคำหนักไทยของเสด็จใน
กรมฯ และหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ทันที
จึงได้กลับมาทบทวนดูว่าเมื่อท่านทั้งสอง
สว่างลับไปแล้ว ขอให้ประทานคำหนัก
ไทยรวมทั้งโบราณวัตถุที่จัดแสดงแก่
ชาติเถิด ส่วนตัววังนั้นถ้าจะประทาน
ใครก็ประทานไป ขอประทานแต่คำหนัก
ไทย โบราณวัตถุ และพื้นที่ดินอันเป็น
ที่ตั้งคำหนักไทยเท่านั้น ข้าพเจ้ายังได้
ทราบทูลด้วยว่าต่อไปภายหน้าถ้าประ
ทานคำหนักไทยนี้ให้เป็นพิพิธภัณฑ์
สถานแล้วก็จะให้ชื่อว่า พิพิธภัณฑ์
จุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ เลียนแบบพิพิธภัณฑ์
วิกตอเรียและอัลเบิร์ต (Victoria and
Albert Museum) ณ กรุงลอนดอน
ประเทศอังกฤษ เสด็จในกรมฯทรงเห็น
ชอบกับความคิดนี้ทันที ถึงกับรับสั่งว่า
ถ้าประทาน จะประทานทั้งวังสวนผัก
กาด เพราะเหตุว่าขณะนั้นหม่อมราชวงศ์
พันธุ์ทิพย์ได้ปรับปรุงสวนโดยรอบ
คำหนักไทยให้สวยงามยิ่งนัก ทรงเกรง
ว่าถ้าประทานเฉพาะคำหนักไทย บริเวณ
ก็จะหายสลายไปหมด

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯขณะทรงเสด็จจากเขาพาร์เซน สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕

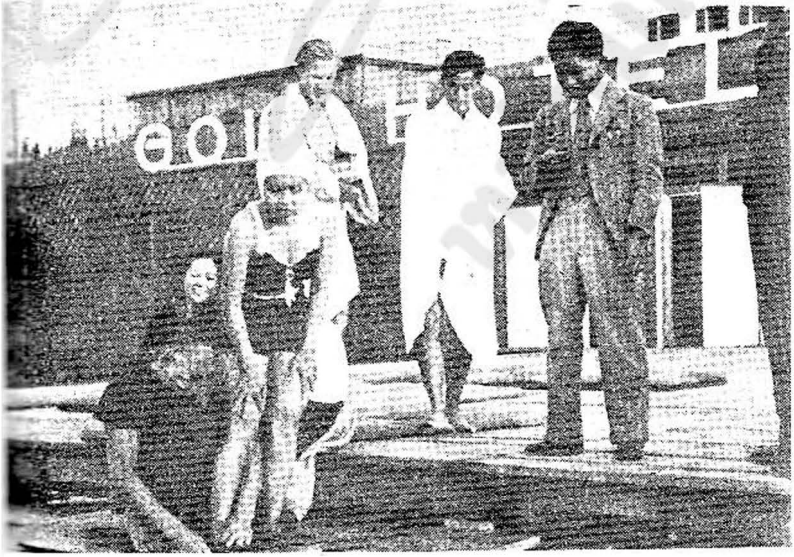
ข้าพเจ้าเข้าใจว่าครั้งนี้เป็นครั้ง
แรกที่ความคิดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์จุมภฏ
-พันธุ์ทิพย์ ได้เกิดขึ้นแก่เสด็จในกรมฯ
และหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ ในระยะนี้
ทั้งเสด็จในกรมฯ และหม่อมราชวงศ์
พันธุ์ทิพย์ก็ได้มีเมตตาต่อข้าพเจ้าอยู่
เนื่อง ๆ เช่นได้เคยประทานเงิน ๑๐,๐๐๐
บาทให้แก่ห้องสมุดของคณะโบราณคดี

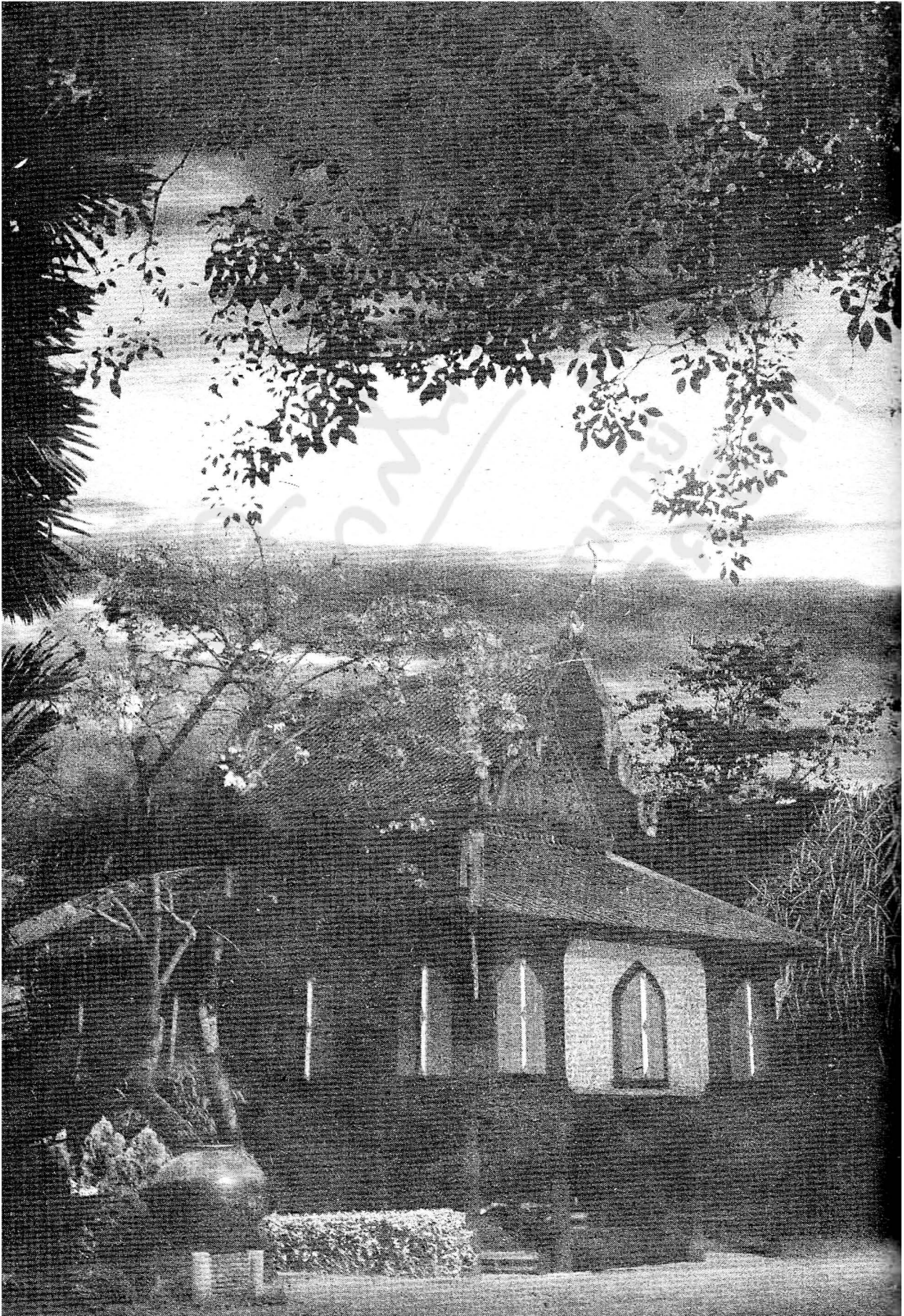
มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น และได้
ประทานอนุญาตให้นักศึกษาคณะโบราณ
คดีที่อยากจนเข้ามาอาศัยรับใช้อยู่ในวัง
สวนผักกาดถึง ๓ คน

ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ เสด็จในกรมฯ
และหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ได้ห่อเขียน
มาจากวัดบ้านกั้ง จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ความจริงห่อเขียนนี้ได้แสดง
ให้เห็นถึงความสนใจในโบราณวัตถุ
สถานของหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์เป็น
อย่างดี เพราะหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์
เป็นตัวยุติธรรมมาตั้งแต่ต้นโดยตลอด
ลงท้ายเสด็จในกรมฯก็ประทานห่อเขียน
นี้แก่หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์เมื่ออายุ
ครบ ๕๐ ปี โดยทรงสร้างอาคารและ
ศาลาใหม่ถวายแก่วัดเป็นการแลกเปลี่ยน
เสด็จในกรมฯต้องทรงเสียเงินเป็นอัน
มากในการบูรณะห่อเขียนนี้

ข้าพเจ้ายังจำได้ดีถึงการที่ทั้ง
สองท่านตื่นตื่นในภาพเขียนใหม่ ๆ
ที่ค้นพบ ทั้งนี้เพราะแต่เดิมนั้นภาพลาย
รดน้ำในห่อเขียนลบเลือนไปเกือบหมด
แล้ว ช่างต้องค่อย ๆ เอาแปรงโรยจึง
มองเห็นเป็นเส้นนูนขึ้นมา แล้วจึงซ่อม

สมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ และเสด็จในกรมฯ ทรงทอดพระเนตร ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์
หัดสกีน้ำครั้งแรกที่ออสเตรีย พ.ศ. ๒๔๗๕

ด้วยการเขียนด้วยรักและทองตามเส้น
เหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า, สมเด็จพระบรมราชินี, เสด็จ, ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์ และ ม.จ.อัชฌา
จักรพันธุ์ ทิวอรเทอรัช ออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕

หอเขียนนี้อาจสร้างขึ้นในปลาย
สมัยอยุธยา และปัจจุบันก็เป็นโบราณ
สถานอันล้ำค่าอีกแห่งหนึ่งในพิพิธภัณฑ
วังสวนผักกาด และประเทศไทย จัดว่า
มีอยู่เพียงหลังเดียวในปัจจุบันที่มีภาพ
ลายรดน้ำอันสวยงามและภาพสลักที่
น่าชมเช่นนี้ ข้าพเจ้าจำได้ว่าครั้งหนึ่ง
ข้าพเจ้าได้นำศาสตราจารย์หญิงมีชื่อ
ทางด้านโบราณคดี คือศาสตราจารย์
สเตลลา กรามริช (Stella Kramisch)
มาชมพิพิธภัณฑวังสวนผักกาด และ
เมื่อได้ชมเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าได้ถามเธอ
ว่าท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง ศาสตราจารย์
ผู้นี้ได้กล่าวตอบว่า ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นตื้น
ใจทีเดียว (I am overwhelmed)

นำเสียดายที่ว่าใน พ.ศ. ๒๕๐๒
กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิ์พินิตก็สิ้น
พระชนม์ลง หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์
จึงได้พยายามกระทำทุกอย่างสืบต่อ

“หอเขียน” โบราณสถานล้ำค่าแห่งหนึ่งใน
พิพิธภัณฑวังสวนผักกาด

ลงมาจากที่เสด็จในกรมฯ ได้ทรงกระทำ
ไว้ เช่นเรื่องสถาปัตยกรรม ฯลฯ แต่
ณ ที่นี้จะกล่าวเฉพาะแต่พิพิธภัณฑ
วังสวนผักกาด เท่านั้น

หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ได้เปิด
ตำหนักไทยและหอเขียนให้ประชาชน
ทั่วไปเข้าชมรวมทั้งบริเวณสวนอัน
สวยงามที่อยู่ล้อมรอบ โดยตั้งชื่อว่า
พิพิธภัณฑจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ ตามที่
เสด็จในกรมฯ ได้ทรงตั้งพระทัยไว้ นอก
ไปจากเอาใจใส่ในโบราณวัตถุสถาน
แล้ว หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ยังเริ่ม
เอาใจใส่ต่อศิลปะร่วมสมัย (contem-
porary art) อีกด้วย ดังจะเห็นว่าได้
ซื้อภาพเขียนจากจิตรกรไทยสมัยปัจจุบัน
หลายรูป รวมทั้งได้อุปถัมภ์ศิลปินเหล่านี้นั้นด้วยในด้านต่าง ๆ ได้ปลูกบ้านไทย
ขึ้นอีกหลังหนึ่ง สำหรับจัดแสดงจิตร
กรรมร่วมสมัยของศิลปินไทยโดยเฉพาะ
นอกจากนี้ยังจัดสร้างศาลาสำหรับ
ขายของที่ระลึกแก่ผู้ที่เข้ามาชมพิพิธ
ภัณฑวังสวนผักกาด และอนุญาตให้

ศิลปินนำรูปมาฝากขายได้ด้วย
สำหรับทางด้าน โบราณวัตถุ
หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ก็ยังงหาซื้อ
รวบรวมต่อมา โบราณวัตถุส่วนใหญ่
ที่สนใจก็คือประติมากรรมศิลาสมัย
ลพบุรีได้กล่าวมาแล้วแต่ต้นว่าหม่อม
ราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ถือตนว่าไม่มีความรู้
ทางด้านวิชาโบราณคดี ฉะนั้นก่อนที่จะ
ซื้อสิ่งใด จึงมักถามความเห็นของผู้รู้เสีย
ก่อนหลายคน ซึ่งบางครั้งก็เป็นความ
ยากลำบากอยู่บ้าง เพราะเหตุว่าผู้รู้เหล่านี้นั้นเองก็มีความเห็นไม่ตรงกัน ในระยะ
หลังนี้โบราณวัตถุที่หม่อมราชวงศ์พันธุ์
ทิพย์รวบรวมไว้หลังจากที่เสด็จในกรมฯ
สิ้นพระชนม์แล้ว มีจำนวนมากขึ้น จน
กระทั่งต้องปลูกบ้านไทยขึ้นอีกหลัง
หนึ่งในเขตวังสวนผักกาดทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ไร่วัดอุซึ่งส่วนใหญ่เป็น
เครื่องถ้วยชามสังคโลกสมัยสุโขทัย
และสมัยก่อนประวัติศาสตร์

สรุปแล้วในปัจจุบันพิพิธภัณฑ
วังสวนผักกาด มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างย่อ ๆ

ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์ บริพัตร ขณะเล่นสกีน้ำ
กีฬาที่โปรดปราน

แข่งขันสกี Slalom ที่ Ustaaset, Norway เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๗๘

ดังต่อไปนี้ คือ คำหนักไทยหลังแรก
ทางด้านทิศเหนือไว้ประติมากรรมที่
สำคัญ ๆ เช่นพระพุทธรูปคันธารราฐ
เทวรูปพระอุมา รูปอรรณารีย์ ภาพสลัก
บนไม้ จิตรกรรมบนไม้เรื่องพุทธประวัติ
สมัยอยุธยา ฯลฯ คำหนักไทยด้านทิศ
ใต้ซึ่งมีสะพานเชื่อมเดินติดต่อกับหลัง
แรกทางทิศเหนือไว้พระพุทธรูปปางลีลา
สมัยสุโขทัย เครื่องมุก เครื่องถม พัด
รอง ฯลฯ นอกจากนี้ก็มีหอนเขียนซึ่งมี
ภาพลายรดน้ำอย่างงดงามตั้งอยู่ทางทิศ
ใต้สุดในบริเวณวัง หน้าสนามหญ้าอัน
สวยงาม เรือนไทยทางทิศตะวันตกไว้
ภาพเขียนสมัยปัจจุบันของศิลปินไทย
ดังกล่าวมาแล้ว และเรือนไทยอีกหลัง
หนึ่งทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือไว้เครื่อง
สังคโลกสมัยสุโขทัย เครื่องถ้วยชาม

สมัยลพบุรี และสมัยก่อนประวัติศาสตร์
กับประติมากรรมอีกบ้าง ฯลฯ

กล่าวโดยย่อพิพิธภัณฑ์วังสวน
ผักกาดนี้เป็นสถานที่ที่น่าชมที่สุดแห่ง
หนึ่ง สำหรับทางด้านโบราณวัตถุและ
ทิวทัศน์อันสวยงาม ปัจจุบันจะมีชาว
ต่างประเทศเข้ามาชมเป็นคณะอยู่เนืองๆ

ความสนใจของหม่อมราชวงศ์
พันธุ์ทิพย์ต่อโบราณวัตถุสถานมีอยู่มาก
เพียงใดอาจเห็นได้จากการที่เราได้เดิน
ทางไปชมโบราณวัตถุสถาน ณ เกาะ
ลังการ่วมกันกับคณะของกรมศิลปากร
ระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม พ.ศ.
๒๕๑๐ แม้หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์
จะไม่ใคร่สบายมาก่อนออกเดินทาง
และไม่สบายเกือบตลอดระยะเวลาการ
เดินทาง แต่ก็อดสำห้ฝืนกายไปชม
โบราณวัตถุสถานได้ ถ้าเราบอกว่าน่า
สนใจ

ความสนใจของหม่อมราชวงศ์
พันธุ์ทิพย์ในด้านโบราณวัตถุสถาน
และวัฒนธรรมไทยจะเห็นได้อีกจาก
ตำแหน่งต่าง ๆ ที่ได้รับเชิญดังต่อไปนี้
คือ เป็นกรรมการสภาการพิพิธภัณฑ์
แห่งชาติของไทย เป็นประธานคณะ
อนุกรรมการวัฒนธรรมและศิลปกรรม
ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
เป็นกรรมการที่ปรึกษาของสมาคม
เพื่อการรักษาสมบัติวัฒนธรรม ข้าพเจ้า
จึงขอเขียนบทความนี้ขึ้น และขอ
อำนวยการให้หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์
บริพัตร จงมีอายุ วรรณะ สุขะ พละ
ยังยืนนาน เพื่อประกอบการส่งเสริม
รักษาโบราณวัตถุสถานและวัฒนธรรม
ไทยให้คงทนสถาพรอยู่ต่อไปชั่วกาล
นาน

